

Ustavni sud Crne Gore, u Drugom vijeću za meritorno odlučivanje o ustavnim žalbama u sastavu: sudija Desanka Lopčić - predsjednica Vijeća i sudije Milorad Gogić i Budimir Šćepanović, članovi Vijeća, na osnovu odredaba člana 149 stav 1 tačka 3 Ustava Crne Gore i člana 48 tačka 10 Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore („Službeni list Crne Gore”, broj 11/15), na sjednici Vijeća, od 12. oktobra 2023. godine, donio je

ODLUKU

ODBIJA SE ustavna žalba.

O b r a z l o ž e n j e

I POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM CRNE GORE

1. A.M., iz B., koga zastupa M.B., advokat, iz P., podnio je blagovremenu i dozvoljenu ustavnu žalbu protiv rješenja Vrhovnog suda Crne Gore, Kv. br. 30/23, od 20. jula 2023. godine, zbog povrede prava iz čl. 20, 28, 30, 31, 32 i 37 Ustava Crne Gore i čl. 3, 5, 6 i 13 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

2. U ustavnoj žalbi je, u suštini, navedeno: da je pritvor određen neosnovano, paušalno i proizvoljno, jer nije dokazana sklonost ka ponavljanju krivičnih djela od strane osumnjičenog, te da je od dana izvršenja krivičnih djela stavljenih mu na teret, pa do dana započinjanja predmetnog postupka proteklo preko tri godine, što umanjuje aktuelnost krivičnog djela, a time i mogućnost recidivizma; da je pritvor neosnovan, jer se ne može na osnovu prethodne osude za krivično djelo koje je izvršeno prije skoro 20 godina odrediti pritvor bilo kojem licu smatrajući da postoji opasnost od ponavljanja krivičnog djela, te da je potrebna višestruka osuđivanost, druga lična svojstva i vremenska bliskost između posljednje osude i novog delikta; da sud svoj zaključak zasniva na Izvodu iz kaznene evidencije za podnosioca, ali pritom ne navodi dokaze iz kojih proizilazi opasnost od ponavljanja krivičnog djela, već se ostaje u domenu pretpostavki; da se osuđivanost odnosi na period od prije 20 godina, te da ne može predstavljati pouzdan osnov za sklonost ka vršenju krivičnih djela; da je pritvor započeo nakon više od tri godine od perioda koji se smatra za vrijeme izvršenja krivičnog djela; da ne može postojati realna i izvjesna opasnost, ako ne postoji bliska vremenska povezanost između izvršenog krivičnog djela i pritvorskog zadržavanja, dakle potrebno je da postoji bliska prostorna i vremenska poveznost koja bi dokazala iteracijsku opasnost; da su ostali pripadnici kriminalne grupe na slobodi i da nijesu procesuirani zbog novih krivičnih djela, te da je nejasno zbog čega samo u odnosu na podnosioca postoji opasnost od ponavljanja krivičnog djela; ukazuje na odluku Ustavnog suda Crne Gore U-III broj 545/19 od 20. marta 2019. godine. Konačno je predloženo usvajanje ustavne žalbe, ukidanje osporenih rješenja i vraćanje predmeta na ponovni postupak.

3. Ustavni sud, saglasno odredbi člana 149 stav 1 tačka 3 Ustava Crne Gore, odlučuje o ustavnoj žalbi zbog povrede ljudskih prava i sloboda zajemčenih Ustavom nakon iscrpljivanja svih djelotvornih pravnih sredstava. Prema odredbi člana 68 stav 1 Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore („Službeni list Crne Gore”, broj 11/15) ustavna žalba može se

podnijeti protiv pojedinačnog akta državnog organa (...) i da se ustavna žalba može podnijeti nakon iscrpljivanja djelotvornih pravnih sredstava, koja podrazumijevaju da je podnosilac ustavne žalbe u postupku iskoristio sva pravna sredstva na koja je imao pravo u skladu sa zakonom, uključujući i djelotvorna i vanredna pravna sredstva i druga posebna pravna sredstva koja mogu dovesti do izmjene pojedinačnog akta u korist podnosioca ustavne žalbe, odnosno do prestanka ili ispravljanja radnje, odnosno prekida nepostupanja državnog organa.

4. U toku postupka pružanja ustavnosudske zaštite, povodom ispitivanja osnovanosti žalbe, u granicama istaknutog zahtjeva, Ustavni sud utvrđuje da li je podnosiocu ustavne žalbe povrijeđeno njihovo Ustavom zajamčeno pravo ili sloboda.

II ČINJENICE I OKOLNOSTI PREDMETA

5. U sprovedenom postupku, uvidom u osporeno rješenje i drugu dostavljenu dokumentaciju, Ustavni sud je utvrdio sljedeće činjenice i okolnosti od značaja za odlučivanje u ovom ustavnosudskom predmetu:

6. Rješenjem sudije za istragu, Višeg suda u Podgorici, Kri. br. 141/23, od 29. aprila 2023. godine, određen je pritvor A. M., zbog krivičnih djela kriminalno udruživanje, iz člana 401 stav 2, u vezi stava 1 Krivičnog zakonika Crne Gore, u sticaju sa krivičnim djelom neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga, iz člana 300 stav 3 u vezi stav 1 Krivičnog zakonika Crne Gore.

7. Rješenjem vijeća Višeg suda u Podgorici Kv. br. 603/23, od 25. maja 2023. godine, pritvor je produžen za još dva mjeseca, tako da pritvor može trajati do 27. jula 2023. godine, do 6,00 h.

8. Rješenjem Vrhovnog suda Crne Gore Kr. br. 30/23, od 20. jula 2023.godine, podnosiocu ustavne žalbe A. M., pritvor se produžava za još dva mjeseca , tako da pritvor može trajati do 27. septembra 2023. godine, do 6,00h.

9. Iz obrazloženja osporenog rješenja, pored ostalog, proizilazi da: prikupljeni dokazi ukazuju na osnovanu sumnju da su se okrivljeni udružili u grupu, na duži vremenski period, radi vršenja neodređenog broja krivičnih djela neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga u cilju sticanja protvpravne imovinske koristi. Grupa je osnovano sumnjiva da je u navedenom vremenskom periodu prodavala opojne droge heroin, kokain, amfetamin, buprenorfin većem broju kupaca, a što proizilazi iz transkripata dobijenih primjenom mjera tajnog nadzora. Iz istih proizilazi i da je novac stečen kriminalnom aktivnošću okrivljeni M. A. preuzimao i veći dio zadržavao za sebe, dok su druga lica, novac pretežno koristili za svoje redovne potrebe i kupovinu opojnih droga, osim okrivljenog P. Petra, koji je imao veće zarade. Iz rezultata dobijenih primjenim MTN proizilazi osnovana sumnja da su članovi kriminalne organizacije djelovali konspirativno i diskretno, a međusobnu komunikaciju najčešće vršili neposredno u međusobnim kontaktima i sastancima. Isto tako iz MTN proizilazi da osnovana sumnja da je grupa hijerarhijski organizovana sa definisanim

ulogama svakog dana, da su pripadnici kriminalne grupe vršili prodaju heroina, kokaina, amfetamina, buprenorfina, najčešće u dva specijalno namjenski opremljena objekta od kojih se jedan nalazi na imanju okrivljenog M.A., a drugi na imanju okrivljenog P.P.. Oba objekta su zaštićena od upada policije sa blind vratima i to objekat na placu Petrića sa dodatnim zidanim okvirom oko vrata, sa otvaranjem vrata prema vani, što proizilazi iz fotodokumentacije, a objekat na placu okrivljenog M.A. sa dodatnim blind vratima u predsoblju, iz čega proizilazi osnovana sumnja da su na taj način omogućili dileru koji trenutno prodaje drogu da istu eventualno ako se za to ukaže potreba, uništi. Iz fotodokumentacije proizilazi osnovana sumnja da su prozori na objektima dodatno ojačani metalnim šipkama, a na objektima i okolo objekata je postavljen video nadzor, koji je pokrivaio bližu i širu okolinu objekata, da su unutar objekta bila određena mjesta sa „alatom“ za intravensko konzumiranje, gdje bi uživaoci unutar objekta mogli da uživaju opojnu drogu. Dalje iz MTN proizilazi osnovana sumnja da se u objektima organizovao rad u trajanju od 24 časa, od strane okrivljenih tako da je opojna droga bila kupcima dostupna tokom cijelog dana. Prema tome, iz navedenih dokaza, dovedenih u međusobnu vezu, proizilazi osnovana sumnja da su okrivljeni A. M. i Đ.A. izvršili krivična djela stavljena im na teret predmetnim naredbama o sprovođenju istrage, koja osnovana sumnja je preudslov da bi se nekom licu odredio, a samim tim i produžio pritvor. Imajući u vidu složenost konkretne stvari, brojnost radnji koje je neophodno preduzeti, ovaj sud ocjenjuje da se u predlogu za produženje pritvora osnovano ukazuje da istraga u toku dosadašnjeg trajanja pritvora nije mogla biti završena iz objektivnih razloga. Navedeno iz razloga što još uvijek nije izvršeno hemijsko vještačenje koje je određeno naredbom Kti. br. 53/23, od 8. maja 2023.godine. Takođe iz spisa predmeta proizilazi da je okrivljeni A.M. osuđen zbog krivičnih djela neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga iz čl.300 st.1 Krivičnog zakonika Crne Gore i omogućavanje uživanja opojnih droga iz čl.301. st.1 Krivičnog zakonika Crne Gore i to presudom Višeg suda u Podgorici K. br.106/06. Imajući u vidu da je okrivljeni osnovano sumnjiv da je izvršio krivično djelo neovlašćena proizvodnja i stavljanje u promet opojnih droga iz člana 300 Krivičnog zakonika Crne Gore, dakle za istovrsno krivično djelo za koje su ranije pravosnažno osuđivani, iz čega proizilazi je povratnik u vršenju krivičnih djela, da za podnosioca postoji osnovana sumnja da je izvršio krivično djelo kriminalno udruživanje i člana 401 stav 2 u vezi stava 1 KZCG, koje kriminalno udruživanje je kako se to osnovano sumnja, bilo formirano radi vršenja neodređenog broja krivičnog djela iz člana 300 stav 1 krivičnog zakonika Crne Gore, kao i brojnost radnji u kratkom vremenskom periodu koje im se stavljaju na teret, to navedene okolnosti ukazuju na opasnost da bi okrivljeni, za slučaj da se nađe na slobodi, mogao ponoviti krivično djelo, koje okolnosti opravdavaju produženje pritvora ovom okrivljenim po pritvorskom osnovu iz člana 175 st. 1 tač. 3 Zakonika o krivičnom postupku. Razlog za produženje pritvora po tač. 3 čl. 175 st. 1 ZKP-a je i to da recidiv istog ili istovrsnog krivičnog djela prihvata i Evropski sud za ljudska prava u svojoj praksi, koji razlog je od značaja i koji treba cijeniti pri utvrđivanju postojanja opasnosti od ponavljanja krivičnog djela, dok iteracijsku opasnost legitiman razlog za pritvor eksplicitno propisuje Evropska konvencija. Kod ocjene pritvorskih osnova, sud je imao u vidu da se predmetni slučaj odnosi na kriminalano udruživanje koji obuhvata više lica, za više konkretnih krivičnih djela, to stvara poteškoće za organe koji vode istragu i kasnije za sud prilikom utvrđivanja činjenica i stepena odgovornosti za svakog od pripadnika udruženja, odnosno za krivična djela koja im se stavljaju na teret i za koja su osnovano sumnjivi. Poštujući potrebu

da se prilikom produženja pritvora vodi računa o principu supsidijernosti i proporcionalnosti, sud je ocijenio da je u ovoj početnoj fazi krivičnog postupka neophodno produžiti pritvor okrivljenom, jer se nesmetano vođenje krivičnog postupka ne može obezbijediti drugom blažom mjerom, te da je s obzirom na krivična djela, za koje je okrivljeni osnovano sumnjiv, pretežniji javni interes da se obezbijede uslovi za nesmetano vođenje krivičnog postupka, od prava okrivljenog na slobodu, naročito kada se ima u vidu težina krivičnih djela koja im se stavljaju na teret.

III RELEVANTNO MJERODAVNO PRAVO

A. Zakonik o krivičnom postupku (*"Službeni list Crne Gore", br. 57/09, 49/10 i 35/2015*)

Član 163

Mjere koje se mogu preduzeti prema okrivljenom za obezbjeđenje njegovog prisustva i za nesmetano vođenje krivičnog postupka su: poziv, dovođenje, mjere nadzora, jemstvo i pritvor.

Nadležni sud će se pridržavati uslova određenih za primjenu pojedinih mjera, vodeći računa da se ne primjenjuje teža mjera, ako se ista svrha može postići blažom mjerom.

Mjere iz stava 1 ovog člana ukinuće se po službenoj dužnosti kad prestanu razlozi zbog kojih su preduzete ili po žalbi, odnosno zamijeniće se drugom blažom mjerom kad za to nastupe uslovi.

Odredbe čl. 164 i 165 i člana 166 stav 2 tačka 6 ovog zakonika primjenjuju se i na osumnjičenog.

Član 175 stav 1 tačka 3

Kad postoji osnovana sumnja da je određeno lice učinilo krivično djelo, pritvor protiv tog lica može se odrediti, ako:

3) postoje okolnosti koje ukazuju da će ponoviti krivično djelo ili dovršiti pokušano krivično djelo ili da će učiniti krivično djelo kojim prijeti;

B. Krivični zakonik (*„Službeni list Crne Gore“, br.40/08, 25/10, 32/11, 40/13, 56/13, 14/15, 42/15, 44/17, 49/18, 3/20, 144/21 i 145/21*)

Član 401a

(1) Ko organizuje kriminalnu organizaciju koja za cilj ima vršenje krivičnih djela za koja se po zakonu može izreći kazna zatvora od četiri godine ili teža kazna,

kazniće se zatvorom od tri do petnaest godina.

(2) Pripadnik kriminalne organizacije iz stava 1 ovog člana,

kazniće se zatvorom od jedne do osam godina.

Član 300

(1) Ko neovlašćeno proizvodi, prerađuje, prodaje ili nudi na prodaju ili ko radi prodaje kupuje, drži ili prenosi ili ko posreduje u prodaji ili kupovini ili na drugi način neovlašćeno stavlja u promet supstance koje su proglašene za opojne droge ili biljke koje sadrže takve supstance,

kazniće se zatvorom od dvije do deset godina.

(2) Ko u namjeri vršenja djela iz stava 1 ovog člana unese u Crnu Goru supstance koje su proglašene za opojne droge ili biljke koje sadrže takve supstance,

kazniće se zatvorom od dvije do dvanaest godina.

(3) Ako je učinilac djela iz st. 1 i 2 ovog člana organizovao mrežu preprodavaca ili posrednika,

kazniće se zatvorom od tri do petnaest godina.

IV OCJENA USTAVNOG SUDA

9. Ustavni sud primjećuje da je, u konkretnom predmetu, riječ o pritvoru kao mjeri obezbjeđenja prisustva okrivljenog za nesmetano vođenje krivičnog postupka, kojim je podnosiocu ograničena sloboda, pa podnosilac uživa garancije prava, iz odredaba čl. 29 i 30 Ustava i člana 5 Evropske konvencije.

10. Za odlučivanje o predmetnoj ustavnoj žalbi, relevantne su sljedeće odredbe Ustava Crne Gore:

Lišenje slobode

Član 29 st. 1 i 2

Svako ima pravo na ličnu slobodu.

Lišavanje slobode dopušteno je samo iz razloga i u postupku koji je predviđen zakonom.

Pritvor

Član 30 st. 1, 4 i 5

Lice za koje postoji osnovana sumnja da je izvršilo krivično djelo može, na osnovu odluke nadležnog suda, biti pritvoreno i zadržano u pritvoru samo ako je to neophodno radi vođenja krivičnog postupka.

Trajanje pritvora mora biti svedeno na najkraće moguće vrijeme.

Pritvor može trajati po odluci prvostepenog suda najduže tri mjeseca od dana pritvaranja, a odlukom višeg suda, može se produžiti za još tri mjeseca.

Analogna primjena Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda

Član 5 stav 1

Svako ima pravo na slobodu i na bezbjednost ličnosti.

Niko ne može biti lišen slobode, osim u sljedećim slučajevima i u skladu sa zakonom propisanim postupkom:

(...)

c) u slučaju zakonitog hapšenja ili lišenja slobode radi privođenja lica pred nadležnu sudsku vlast zbog opravdane sumnje da je izvršilo krivično djelo, ili kada se to opravdano smatra potrebnim kako bi se preduprijedilo izvršenje krivičnog djela ili bjekstvo po njegovom izvršenju;

(...).

Član 5 stav 4

Svako ko je lišen slobode ima pravo da pokrene postupak u kome će sud hitno ispitati zakonitost lišenja slobode i naložiti puštanje na slobodu ako je lišenje slobode nezakonito.

A. PRAVO NA LIČNU SLOBODU

I a) Osnovana sumnja

11. Ustavni sud ponavlja svoj stav da je pitanje da li je opravdano da lice bude u pritvoru, nešto što se mora ocijeniti, u svakom pojedinačnom slučaju, u skladu sa posebnim okolnostima slučaja. Postojanje osnovane sumnje da je lice lišeno slobode počinilo krivično djelo je *conditio sine qua non* zakonitosti određivanja pritvora, ali to nakon određenog vremena nije dovoljno, već se mora procijeniti da li za pritvor postoje relevantni i dovoljni razlozi (Evropski sud, *Trzaska protiv Poljske*, presuda od 11. jula 2000. godine, br. 25792/94). Postojanje „osnovane sumnje“ pretpostavlja postojanje činjenica ili informacija na

osnovu kojih će, kako je to Evropski sud ukazao, objektivni posmatrač zaključiti da je osoba koja je u pitanju mogla počinuti krivično djelo za koje se tereti.

12. „Količina“ činjenica i dokaza koji potkrepljuju osnovanu sumnju, odnosno zaključak o osnovanoj sumnji, u nadležnosti su redovnog suda, pa, stoga, nije na Ustavnom sudu da ispituje da li dato obrazloženje zadovoljava ovaj nivo, izuzev ako obrazloženje samo po sebi nije proizvoljno.

13. Stoga, iako se, u konkretnom slučaju, žalbom ne osporava osnovana sumnja, kao neophodan uslov za određivanje pritvora, Ustavni sud, konstatuje da su sudovi dali obrazloženje koje može uvjeriti objektivnog posmatrača u postojanje osnovane sumnje da je okrivljeni izvršio krivična djela koja mu se stavljaju na teret naredbom o sprovođenju istrage VDT-a, Kti S. br. 53/23, od 28. aprila 2023. godine. S obzirom na navedeno Ustavni sud smatra da je, u smislu standarda koji proizilaze iz prakse Evropskog suda za ljudska prava, koju Ustavni sud slijedi, u okolnostima konkretnog slučaja, Vrhovni sud Crne Gore, na osnovu prezentovanih dokaza, utvrdio činjenice i da obrazloženje, u tom smislu, nije proizvoljno. Stoga Ustavni sud ocjenjuje da, u osporenom rješenju, nije izostala adekvatna analiza činjenica vezanih za utvrđivanje osnovanosti produženja pritvora bazirana na materijalnopravnim i procesnopravnim zahtjevima Zakonika o krivičnom postupku.

b) Postojanje opasnosti od ponavljanja krivičnog djela

14. U odnosu na pritvorski osnov, iz odredbe člana 175 stav 1 tačka 1 tačka 3 Zakonika o krivičnom postupku, Ustavni sud smatra da je navedenom zakonskom odredbom propisana pravna pretpostavka za određivanje pritvora. Riječ je o postojanju opasnosti od ponavljanje krivičnog djela, ako se okrivljeni nađe na slobodi, kao jednom od načina na koji je moguće preduprijeti ponavljanje krivičnog djela. Obaveza nadležnog suda je da u okolnostima konkretnog slučaja, procijeni da li je pretpostavka iz navedene zakonske odredbe i ostvarena.

15. U konkretnom predmetu, podnosiocu ustavne žalbe je rješenjem sudije za istragu određen pritvor Kri. br. 141/23, od 29. aprila 2023.godine, koji je produžen rješenjem vijeća Višeg suda u Podgorici Kv. br. 603/23, od 25. maja 2023. godine, koje rješenje je potvrđeno od strane Apelacionog suda Crne Gore Kvž. br. 311/23, od 12. juna 2023. godine. Vrhovni sud Crne Gore je produžio pritvor okrivljenom za još dva mjeseca koji ima trajati do 27. septembra 2023. godine, zbog osnovane sumnje da je izvršio krivično djelo kriminalno udruživanje, iz člana 401 st. 2, u vezi st. 1 Krivičnog zakonika Crne Gore u sticaju sa krivičnim djelom neovlašćena proizvodnja i stavljanje u promet opojnih droga, iz člana 300 stav 3 u vezi stava 1 Krivičnog zakonika Crne Gore.

16. Član 5 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda jemči osnovno pravo na slobodu i sigurnost. To je pravo prema Konvenciji od prvenstvene važnosti u "demokratskom društvu" i ključna mu je svrha spriječiti proizvoljna ili neopravdana lišenja slobode (vidi *McKay protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [VV], br. 543/03, stav 30, ECHR 2006-X i *Ladent protiv Poljske*, br. 11036/03, stav 45, 18. marta 2008. godine). Svi imaju pravo na

zaštitu toga prava, osim u skladu sa uslovima navedenim u stavu 1 člana 5 Popisa izuzetaka, naveden u članu 5 stav 1 (od a do f) je iscrpan, pa je samo usko tumačenje tih izuzetaka spojivo sa ciljem te odredbe, odnosno sa osiguranjem da niko ne bude proizvoljno lišen slobode (vidi predmete *Amuur protiv Francuske*, 25. jun 1996. godine, stav 42, *Izvešća o presudama i odlukama* 1996-III; *Labita protiv Italije* [VV], br. 26772/95, stav 170, ECHR 2000-IV i *Assanidze protiv Gruzije* [VV], br. 71503/01, stav 170, ECHR 2004-II).

17. Član 5 stav 1 tačka c) Evropske konvencije propisuje mogućnost «zakonitog hapšenja ili lišenja slobode radi privođenja lica pred nadležnu sudsku vlast, zbog osnovane sumnje da je izvršilo krivično djelo, ili kada se to opravdano smatra potrebnim da bi se preduprijedilo izvršenje krivičnog djela ili bjekstvo po njegovom izvršenju». Takođe, «zakonitost» pritvora ne traži zakonitu presudu, već samo zakonit pritvor, što znači da pritvor mora biti u skladu sa domaćim zakonom i sa Evropskom konvencijom (vidi, Evropski sud, *Van Droogenbroeck protiv Belgije*, presuda od 25. aprila 1983. godine, serija A broj 63, stav 35).

18. Osnovana sumnja da je okrivljeni izvršio djela koja mu se stavljaju na teret proizilazi iz sadržine mjera tajnog nadzora po naredbi o određivanju MTN, broj 29/19, od 3. jula 2019. godine i više naredbi o proširenju mjera tajnog nadzora, zapisnika o pretresanju stana i drugih prostorija koje koristi A.M., više zapisnika o pretresanju vozila koje koristi A. M., dvije potvrde o privremeno oduzetim predmetima na ime podnosioca, kao i drugim materijalnim dokazima koji proizilaze iz osporenog rješenja, a koja činjenica postojanje osnovane sumnje predstavlja osnovni preduslov da bi se prema nekom licu odredio ili produžio pritvor (materijalno-pravni osnov), dok će materijalna istina da li je okrivljeni zaista kriv ili ne za isto biti utvrđena u daljem toku postupka.

19. Osnov za određivanje pritvora iz člana 175 stav 1 tačka 3 Zakonika o krivičnom postupku, Vrhovni sud Crne Gore, temelji na činjenici da je podnosilac ranije osuđivan za krivično djelo neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga, iz člana 300 stav 1 Krivičnog zakonika Crne Gore i omogućavanje uživanja opojnih droga iz člana 301 stav 1 Krivičnog zakonika Crne Gore i to presudom Višeg suda u Podgorici K. br. 106/06, koja je postala pravosnažna 30. juna 2009. godine, te imajući u vidu da je podnosilac osnovano sumnjiv da je izvršio krivično djelo kriminalno udruživanje, iz čl. 401 st. 2 u vezi st. 1 u sticaju sa krivičnom djelom neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga, iz člana 300 stav 3, u vezi stava 1 Krivičnog zakonika Crne Gore, koje djelo predstavlja istovrsno djelo, sudovi zaključuju da je podnosilac povratnik, te da navedena okolnost ukazuje na opasnost da bi za slučaj da se nađe na slobodi mogao ponoviti krivično djelo, što opravdava produženje pritvora po pritvorskom osnovu iz člana 175 stav 1 tačka 3 Krivičnog zakonika Crne Gore.

20. Prema stavu Evropskog suda, poštovanje člana 5 stav 3 Evropske konvencije zahtijeva da sudska vlast preispita sva pitanja u vezi sa pritvorom, te da odluku o pritvoru donese pozivajući se na objektivne kriterijume predviđene zakonom. Pri tome je postojanje osnovane sumnje da je lice lišeno slobode počinilo krivično djelo koje mu se stavlja na teret, neophodan uslov za određivanje ili produženje pritvora. Postojanje opravdane sumnje da je

osoba lišena slobode učinila krivično djelo je *conditio sine qua non* za pravnu valjanost zadržavanja u pritvoru (Letellier protiv Francuske, 26. jun 1991, stav 32). "Opravdanost sumnje", na kojoj svako lišenje slobode mora biti zasnovano, suštinski je element zaštite od proizvoljnog lišenja slobode i pritvaranja, što je sadržano u članu 5 (1) (c) Konvencije. Postojanje "opravdane sumnje" pretpostavlja postojanje činjenica ili obavještenja koje bi za objektivnog posmatrača bile dovoljne da ukažu da je lice u pitanju možda učinilo određeno krivično djelo. Šta se može smatrati "opravdanim", zavisice ipak od svih okolnosti (Fox, Campell i Harley protiv UK. 30. avgust 1990, stav 32).

21. Polazeći od navedenih odredaba Ustava, Evropske konvencije i Zakonika o krivičnom postupku, obaveza je sudova da prilikom produženja pritvora na osnovu navedenog zakonskog osnova, obrazlože postojanje osnovane sumnje i ta se sumnja mora zasnivati na razumnim osnovama što predstavlja suštinski dio zaštite od proizvoljnog hapšenja i pritvaranja. S obzirom na navedeno Ustavni sud ponavlja da je, u smislu standarda koji proizilaze iz prakse Evropskog suda za ljudska prava, Vrhovni sud Crne Gore, na osnovu prezentovanih dokaza, u postupku obrazložio svoj stav, koji nije proizvoljan. Stoga Ustavni sud ocjenjuje da, u osporenom rješenju, nije izostala adekvatna analiza činjenica vezanih za utvrđivanje osnovanosti produženja pritvora bazirana na materijalno-pravnim i procesno-pravnim zahtjevima Zakonika o krivičnom postupku.

22. Nadalje, Ustavni sud ocjenjuje i da je postojanje razloga za pritvorski osnov iz odredbe člana 175 stav 1 tačka 3 Zakonika o krivičnom postupku, sud argumentovano obrazložio, kada je naveo da iz spisa predmeta proizilazi da je okrivljeni A.M. ranije osuđivan zbog krivičnog djela neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga iz odredbe člana 300 stav 1 Krivičnog zakonika, presudom K. br. 106/06, koja presuda je postala pravosnažna 30. juna 2009. godine, dakle zbog krivičnog djela koje se podnosiocu u predmetnom krivičnom postupku stavlja na teret, odnosno radi se o istovrsnom krivičnom djelu. Pored navedenog krivičnog djela, podnosiocu se stavlja na teret i krivično djelo kriminalno udruživanje iz čl. 401 st. 2 u vezi st. 1 Krivičnog zakonika Crne Gore. Sud je, dovodeći u vezu činjenice konkretnog predmeta sa nesumnjivo utvrđenim činjenicama da je ovaj okrivljeni ranije osuđivan, našao da iste u svojoj ukupnosti čine okolnosti koje ukazuju na to da će okrivljeni, ukoliko se nađe na slobodi ponoviti isto ili istovrsno krivično djelo, što čini opravdanim produženje pritvora po pritvorskom osnovu iz odredbe člana 175 stav 1 tačka 3 Zakonika o krivičnom postupku. Takođe, Sud je kod ocjene iteracijske opasnosti (ponavljanja istog ili istovrsnog krivičnog djela - član 175 stav 1 tačka 3 Zakonika o krivičnom postupku), koju eksplicitno propisuje Evropska konvencija, kao legitiman razlog za pritvor, uzeo u obzir sve okolnosti konkretnog slučaja, a prije svega to da je okrivljeni povratnik u vršenju krivičnih djela, koje činjenice je cijenio, kako zasebno, tako i u svojoj ukupnosti i izveo zaključak da postoji opasnost da će podnosilac u slučaju da se nađe na slobodi ponoviti krivično djelo, te ukazao da recidiv istog ili istovrsnog krivičnog djela upućuje na ozbiljnost motiva za ponavljanje krivičnog djela, koje okolnosti prilikom ocjene zakonitosti lišenja slobode, po osnovu iteracijske opasnosti, nijesu u suprotnosti sa praksom Evropskog suda u predmetima *Clooth protiv Belgije* i *Muller protiv Francuske*.

23. Što se tiče saglasnosti osporenog rješenja sa domaćim Zakonom, Ustavni sud zapaža da je Vrhovni sud Crne Gore produžio pritvor podnosiocu po pritvorskom osnovu iz odredbe člana 175 stav 1 tačka 3 ZKP-a, nalazeći da, uz postojanje osnovane sumnje da je izvršio predmetno krivično djelo koje mu je stavljeno na teret, stoji pritvorski osnov iz člana 175 stav 1 tačka 3 ZKP-a, a obzirom na to da je ranije osuđivan presudom Višeg suda u Podgorici, K. br.106/06, što ukazuje da se radi o povratniku u vršenju krivičnih djela, a koje okolnosti u svojoj ukupnosti ukazuju na opravdanu bojazan da bi ovaj okrivljeni, ukoliko se nađe na slobodi, ponovio isto ili istovrsno krivično djelo.

24. Ustavni sud, je prilikom odlučivanja, imao u vidu odluku U-III broj 545/19, od 20. marta 2019. godine, na koju se ukazuje ustavnom žalbom i našao da se ne radi o praksi koja može biti primjenjiva u konkretnoj situaciji. Naime, standard Evropskog suda zahtijeva da za opstanak mjere pritvora iz člana 175 stav 1 tačka 3 Zakonika o krivičnom postupku, pored ranije osuđivanosti, nije dovoljno samo pozivanje na raniju osudu za istovrsno krivično djelo, te da se moraju cijeliti postojanje, pored ranije osuđivanosti, jedna od sljedećih činjenica: a) pripadnost organizovanoj kriminalnoj grupi ili organizovanje grupe ljudi koja je imala za cilj vršenje krivičnih djela, b) ranija osuđivanost ili ranija osuđivanost u kombinaciji s "kontinuitetom i odlučnošću namjere u krivičnom djelu" zajedno s uporednim vođenjem još jednog krivičnog postupka protiv okrivljenog, ili ranija osuđivanost koja "pokazuje nepoštovanje zakona i društvenih normi ponašanja", c) psihička labilnost (npr. kod okrivljenika koji je zavisao od alkohola, zloupotreba opojnih droga), e) veći stepen upornosti i osobite bezobzornosti u izvršenju pojedinih kriminalnih radnji, itd. U konkretnom slučaju, podnosiocu se pored krivičnog djela neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga, iz člana 300 Krivičnog zakonika Crne Gore, stavlja na teret krivično djelo kriminalno udruživanje, iz člana 401 st.2, u vezi st.1 Krivičnog zakonika Crne Gore, koje kriminalno udruživanje je, kako se to osnovano sumnja, formirano radi vršenja neodređenog broja krivičnih djela iz člana 300 stav 1 Krivičnog zakonika, te brojnost radnji u relativno kratkom vremenskom periodu, koje se podnosiocu stavljaju na teret i ostalim okrivljenim u predmetnom krivičnom postupku, po ocjeni Ustavnog suda Crne Gore, predstavljaju indikativne okolnosti za ocjenu postojanja pritvorskog osnova iz člana 175 stav 1 tačka 3 Zakonika o krivičnom postupku.

25. Ustavni sud ocjenjuje da je u osporenom rješenju argumentovano obrazloženi razlozi iteracijske opasnosti, jer su nadležni sudovi naveli razloge koji opravdavaju bojazan od ponavljanja istog ili istovrsnog krivičnog djela, te su datim razlozima učvrstili stav da je pritvor opravdano produžen po pritvorskom osnovu iz člana 175 stav 1 tačka 3 Zakonika o krivičnom postupku.

26. Sa aspekta zaštite ustavnih prava, Ustavni sud je dužan da podsjeti da se u postupku svakog sljedećeg preispitivanja zakonskih osnova za produženje pritvora, pred redovni sud stavljaju strožiji zahtjevi koje prate i pojačan nadzor Ustavnog suda.

B. ZAKLJUČAK

27. Na osnovu naprijed navedenih razmatranja, Ustavni sud ocjenjuje da u razmatranom predmetu nije došlo do povrede podnosiočevog prava na ličnu slobodu iz čl. 29 i 30 Ustava i čl. 5 st. 1 c) i st. 4 Konvencije.

U-III br. 810/23
12. oktobar 2023. godine
P o d g o r i c a

Predsjednica Vijeća,
Desanka Lopičić, s.r.